

Tyresö kommun
Hillevi Elvhage
Karin Sundström

TJÄNSTESKRIVELSE

2020-09-08
1 (11)

Diarienummer
2020/KS 0117 005

Kommunstyrelsen

Svar på remissen Starkare kommuner - med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8)

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till kommunstyrelsen

- Kommunstyrelseförvaltningens skrivelse antas som kommunstyrelsens svar på remissen Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.

Kommunstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Kommundirektör

Britt-Marie Lundberg Björk
Chef stöd- och servicekontoret

Sammanfattning

Tyresö kommun har fått betänkandet Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8) på remiss från Finansdepartementet. Remissen ska besvaras senast den 30 september 2020. Tyresö kommun delar i huvudsak de förslag och utmaningar som utredningen tar upp. De utmaningar

som kommunerna står inför kräver ytterligare samarbeten som behöver bygga på frivillighet.

Tyresö för fram att utredningens förslag om en statsbidragsprincip är mycket bra. Utredningen föreslår inga huvudmannaskapsförändringar. Tyresö framför att det finns skäl att staten tar över ansvaret för den personliga assistansen samt tillståndsgivning och tillsynsansvar för fristående förskolor. Det är positivt att förslagen om en översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet omfattar även intäktssidan. Tyresö avstyrker förslaget att kommuner med hög skattesats ska kunna söka statsbidrag för att sänka sin skattesats. Inom digitaliseringsarbetet framhåller Tyresö vikten av att Myndigheten för digital förvaltning samordnar arbetet i samarbete med Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Inera. Samverkan mellan kommuner behövs när det gäller infrastruktur med betydande investeringsbehov.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Regeringen har skickat betänkande Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8) på remiss till Tyresö kommun. Remissen ska besvaras senast den 30 september 2020.

Utmaningarna ökar för det stora flertalet av Sveriges kommuner samtidigt som skillnaderna mellan olika typer av kommuner blir större. Ekonomi och kompetensförsörjning blir alltmer problematiska frågor att hantera de kommande åren, men det handlar också om förmågan att upprätthålla kvaliteten på verksamheten, klara investeringsbehoven, ta tillvara potentialen hos utlandsfödda samt hantera och förebygga klimatförändringar.

Med dessa utmaningar som bakgrund beslutade regeringen den 9 februari 2017 att tillsätta en kommitté, kallad Kommunutredningen. Kommunutredningen hade i uppdrag att

- a. utarbeta en strategi för att stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter och hantera sina utmaningar
- b. utreda förutsättningarna för att ge kommunerna generella möjligheter till avtalssamverkan.

En utgångspunkt för utredningens förslag och bedömningar är att kommunerna behöver ha tillräcklig kapacitet för att den svenska decentraliserade samhällsmodellen ska kunna bibehållas och utvecklas. Utredningen menar att flera olika åtgärder måste vidtas för att stärka kommunernas kapacitet, så att kommunerna även i framtiden ska kunna fullgöra sina uppgifter. Det krävs en kombination av olika åtgärder på såväl kort som lång sikt, där åtgärderna kan se olika ut beroende på kommunernas geografi och andra strukturskiljande förutsättningar.

Den samlade bilden är att kommunerna står inför flera specifika utmaningar som dessutom kommer tillta i styrka under överskådlig tid framöver. Dessa är framför allt:

- svagare ekonomi
- svårigheter med personal- och kompetensförsörjning
- etablering och integration av nyanlända
- växande och uppskjutna investeringsbehov
- växande anspråk på service och välfärd
- kompetens att klara klimatförändring och hållbar utveckling.

Kommittén har ett antal förslag i betänkandet som kommunstyrelseförvaltningen kommenterar nedan i förslag till svar.

Tyresö kommun är inte direkt berörd av alla förslag. En del av förslagen berör främst mindre kommuner.

Kommunutredningens förslag anses till exempel inte innebära några större nackdelar eller fördelar ur ett samhällsbyggnadsperspektiv för Tyresö. Kommunens nya förvaltningsorganisation har utformats för att säkerställa fokus på strategisk utveckling inom såväl ekonomiområdet, IT/digitalisering och samhällsbyggnadsfrågor som fackförvaltningarnas områden.

Remissvaret har inga ekonomiska konsekvenser.

Remissvaret har inga konsekvenser för barnets bästa.

Förslag till svar

Tyresö kommun delar i huvudsak de förslag och utmaningar som utredningen tar upp. De utmaningar kommunerna står inför kräver ytterligare samarbeten som behöver bygga på frivillighet.

Strukturella åtgärder

Utredningen bedömer att samverkan mellan kommuner skapar förutsättningar för stärkt driftskapacitet i kommunerna. En mer strategisk samverkan bör dock utvecklas för att större effekter på kommunernas kapacitet ska erhållas. Sammanläggningar av kommuner kan stärka både kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet. Utvecklingen i ett framtidsperspektiv pekar på ett behov av förändringar i kommunstrukturen för att värna den decentraliserade samhällsmodellen. En förutsättning för kommunsammanslagningar är att de bygger på frivillighet. Staten bör främja en utveckling som leder till att kommuner utvecklar mer strategisk samverkan eller genomför frivilliga kommunsammanslagningar.

Kommentarer

Tyresö kommun tillstyrker förslaget att kommunsammanslagningar ska bygga på frivillighet och att staten bör främja samverkan mellan kommuner.

Utredningen föreslår inga förändringar när det gäller huvudmannaskapsförändringar. Tyresö kommun anser att den personliga assistansen bör förstatligas. Huvudmannaskapet är delat mellan kommun och Försäkringskassan. Staten bör vara ensam huvudman mot bakgrund av de nackdelar som finns med ett dubbelt huvudmannaskap.

Vidare bör det utredas om tillsynsansvaret och tillståndsgivning för fristående förskolor bör ligga på staten liksom det gör för fristående skolor. Detta skulle ge en större likvärdighet.

2.1.1 Stöd och incitament för strategisk samverkan och frivillig sammanläggning av kommuner

Bidrag till strategisk samverkan och arbete inriktat på frivilliga sammanläggningar

Utredningen föreslår att ett statsbidrag införs för kommuner som vill bedriva utvecklingsarbete inriktat mot att åstadkomma en mer strategisk samverkan eller en frivillig sammanläggning.

Kommentarer

Tyresö kommun ställer sig positiv till att ett statsbidrag införs för att stimulera strategisk samverkan, men stödet bör vara mer omfattande.

Tyresö håller med om att det är viktigt att stödja den strategiska samverkan mellan kommuner som bygger på ett långsiktigt samarbete och som inte skiljer sig åt i olika frågor. Samarbetet blir mer ad-hoc i de fallen.

20.1.2 Försöksverksamhet

Utredningen föreslår att regeringen initierar en försöksverksamhet där kommuner får ges undantag från bestämmelser i lag, förordning eller myndighetsföreskrift. Försöksverksamheten ska syfta till att pröva sätt att stärka kommuners kapacitet, möjliggöra anpassning av verksamhet till lokala förhållanden eller minska statliga regleringar.

Kommentarer

Tyresö kommun stödjer förslaget.

Från ett digitaliseringsperspektiv har det visat sig att en del initiativ, till exempel inom artificiell intelligens (AI), hämmas av tolkningar av lagstiftning kring GDPR och molnlösningar. En tydligare koppling till innovation är önskvärd samt att SKR och andra aktörer som till exempel Storsthlm ges en tydlig roll.

20.1.3 Former för stöd och analys för att stärka kommunernas kapacitet**En kommundelegation inrättas**

Utredningen föreslår att en kommundelegation inrättas inom Regeringskansliet. Kommundelegationen och landsbövdingarna ges i uppdrag att föra en dialog med kommuner om kapacitetsstärkande åtgärder, särskilt om strategisk samverkan och frivilliga sammanläggningar. Delegationen ska också sköta uppdraget om försöksverksamhet.

Kommentarer

Tyresö stödjer förslaget men det får inte bli en administrativ börda för kommunerna.

Kunskapsutveckling och analys

Utredningen föreslår att Statskontoret ges ett kunskapsutvecklande uppdrag avseende kommunernas förutsättningar och utvecklingsbehov.

Kommentarer

Tyresö håller med om att det ges ett kunskapsutvecklande uppdrag avseende kommunernas förutsättningar och utvecklingsbehov. Tyresö är dock tveksam till att Statskontoret skulle vara den bästa instansen för detta uppdrag.

Mätning av kvalitet i kommunernas verksamhet

Utredningen föreslår att regeringen tar initiativ till att Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA), får i uppdrag att i samverkan med statliga tillsynsmyndigheter utveckla statistik som mäter kvalitet i kommunernas verksamheter.

Kommentarer

Tyresö stödjer förslaget att Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) utvecklar statistik som mäter kvalitet i kommunernas verksamheter.

Statens åtagande och statlig närvaro i hela landet

Utredningen bedömer att det är av avgörande betydelse att staten sköter sina åtaganden för att kommunerna ska ha tillräcklig kapacitet att utföra sitt uppdrag. Det handlar om att staten finansierar och utför de uppgifter som den ansvarar för, att staten följer finansieringsprincipen och att staten på olika sätt är närvarande i kommunerna.

Kommentarer

Tyresö stödjer utredningens bedömning att staten sköter sina åtaganden och har statlig närvaro i hela landet.

Kommunernas ekonomi

20.3.1 En statsbidragsprincip

Utredningen föreslår att regeringen lägger fram ett förslag om godkännande av en statsbidragsprincip till riksdagen. Principen innebär att staten primärt ska använda andra sätt än riktade statsbidrag för att styra kommunernas verksamhet. Om riktade bidrag ändå ges bör de klustras (grupperas) inom kommunala verksamhetsområden och/eller överföras till generella bidrag efter två år.

Kommentarer

Tyresö kommun stödjer förslaget. Det är rimligt att staten tar fram en samordnad översikt över de riktade statsbidragen. Det skulle spara administrativa kostnader i kommunerna.

20.3.2 Kommunalekonomisk utjämning

Utredningen föreslår att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att genomföra en bred översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Syftet är att säkerställa att utjämningsystemet i tillräcklig grad kan ge kommunerna likvärdiga ekonomiska förutsättningar oberoende av skattekraft och opåverkbara strukturellt betingade kostnader.

Kommentarer

Tyresö kommun tycker det är rimligt med en bred översyn. Det är positivt att också intäktsutjämning ingår i modellen. Tyresö kommun avstyrker förslaget om att införa ett särskilt statsbidrag som kommuner med hög skattesats kan söka för att kunna sänka sin skattesats.

Utredningen föreslår att regeringen tillser att det sker en löpande förvaltning och uppföljning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Kommentarer

Tyresö stödjer förslaget att det sker en löpande förvaltning och uppföljning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Kommunernas kompetensförsörjning

20.4.1 Underlätta kommunernas personalrekrytering

Utredningen bedömer att regeringen bör ta initiativ till generella åtgärder på nationell nivå som bidrar till rekryteringen till tjänster inom kommunernas verksamhetsområden. Åtgärderna bör syfta till att höja sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet i befolkningen, särskilt bland utrikes födda.

Kommentarer

Tyresö kommun stödjer utredningens förslag till initiativ. Utredningens förslag ligger väl i linje med det arbete som redan bedrivs.

20.4.2 Nedskrivning av studieskulder

Utredningen föreslår att regeringen tar initiativ till att utreda möjligheten att minska studieskulder för personer som är bosatta och yrkesverksamma i kommuner med särskilt stora utmaningar gällande kompetensförsörjning.

Kommentarer

Tyresö kommun har inga invändningar mot utredningens förslag. Tyresö kommun vill dock poängtera att finansieringen av ett förslag om studieskuldskrivningar ska ske på ett sådant sätt att kommunsektorn generellt inte drabbas ekonomiskt.

Kommunernas digitaliseringsarbete

20.5.1 Förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte

Utredningen bedömer att staten bör ta ett långsiktigt ansvar för att etablera en förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte som kommunerna kan ansluta sig till.

Kommentarer

Tyresö kommun stödjer generellt bedömningen men poängterar att Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) måste samverka med SKR och

Inera. DIGG skulle kunna ta fram kvalitetssäkrade användningsfall för exempelvis Office 365, så att varje kommun inte behöver göra tekniska och juridiska bedömningar, vilket skulle underlätta nyttjandet av molnlösningar för grunddata och informationsutbyte.

20.5.2 Rättsligt beredningsorgan

Utredningen förslår att regeringen tillsätter ett rättsligt beredningsorgan inom kommittéväsendet som får i uppdrag att löpande ta fram beredningsunderlag för anpassning av gällande rätt som möjliggör accelererad digitalisering och förbättrad digital informationsförsörjning i kommunerna.

Kommentarer

Tyresö kommun stödjer förslaget. Tyresö kommun påtalar särskilt behovet av att driva frågan om informationssäkerhet gällande GDPR och framför allt i förhållande till problematiken med utländskt lagstiftning såsom Cloud Act. Nyttjandet av dagens tekniska lösningar och så kallade molntjänster är angeläget såväl ur ett administrativt som ett kostnadsbesparingsperspektiv för landets kommuner.

20.5.3 Stöd för kommunernas digitaliseringsarbete

Utredningen bedömer att Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) bör ges i uppdrag att stödja kommunernas digitaliseringsarbete.

Kommentarer

Tyresö kommun står bakom förslaget.

Övriga förslag och bedömningar

20.6.1 Kommunernas klimat- och hållbarhetsarbete

Utredningen bedömer att staten bör vidta åtgärder för att förenkla för kommunerna att ta del av statliga myndigheters planeringsunderlag som behövs i kommunernas klimatrelaterade arbeten.

Kommentarer

Tyresö kommun stödjer bedömningen, men vill poängtera behovet av ett samlat samordningsansvar för såväl planeringsunderlag som rådgivning och stöd i enskilda ärenden till kommuner. Länsstyrelsen bedriver redan ett brett arbete kring klimatanpassning och bör därmed få vidare samordningsansvar för insatser som involverar flera myndigheter så att kommunerna har en primär kontaktyta. Det gäller även för Agenda 2030-arbetet, där mer utbildningsinsatser är välkommet men ansvar för samordning bör förtydligas.

20.6.2 Samverkan inom verksamhetsområden med betydande investeringsbehov

Utredningens föreslår att regeringen tar initiativ till en utredning om det finns behov av ändringar i speciallagstiftning om grundläggande infrastruktur, för att underlätta samverkan mellan kommuner, särskilt avseende vatten- och avloppssystem (VA-system) och bredband.

Kommentarer

Tyresö kommun tillstyrker förslaget. Infrastruktur tar sällan hänsyn till administrativa kommungränser, och att underlätta samverkan mellan kommuner kring exempelvis energiförsörjning, vägar, dagvattenhantering/miljökonsekvensnormer och IT-infrastruktur välkomnas. Begränsningar som kan finnas i exempelvis plan- och bygglagen, lagen om allmänna vattentjänster, energilagstiftning samt lokaliseringsprincipen och konkurrensregler behöver i en sådan utredning belysas och ges förslag till lösningar för.

20.6.3 Förstärkning av kommunernas planeringsprocesser genom flernivåsamverkan

Utredningen föreslår att regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att i samverkan med Boverket, Trafikverket och regionerna stödja strategisk planering i kommunerna, med syfte att förbättra samarbetet i lokala och regionala planeringsprocesser.

Kommentarer

Tyresö kommun tillstyrker förslaget men vill framhålla vikten av att samverkan även behöver omfatta samråd och dialog om till exempel konsekvenser av olika alternativ i enskilda ärenden och inte begränsas till informationsgivning och kontrollinsatser. Detsamma gäller även länsstyrelsernas samordning. Samtidigt

är det viktigt att förstärkning av flernivåsamverkan inte innebär någon inskränkning av den kommunala självstyrelsen. Det är många aktörer och nivåer involverade i planeringsprocesserna, vilket gör det extra viktigt med tydlighet i vem som ansvarar för vad.

Samverkan behöver förbättras mellan kommunal, regional och statlig nivå, exempelvis vad gäller:

- samordning kring lokalisering för långsiktigt hållbar handel
- minskad arbetspendling i Stockholm från söderort till norrort genom regionövergripande arbetssätt för att säkerställa arbetsplatser även i söderort.
- utvidga Trafikverkets ansvar till att omfatta alla delar (även steg 1 och 2) i den så kallade fyrstegsprincipen.

Behov finns också av att förse kommunerna samlat från både statligt och regionalt håll med konkreta planeringsunderlag och analyser kring demografi, befolkningsprognoser, flyttmönster, pendlingsrörelser och arbetsmarknad etc.

Det regionala ansvaret för fysisk planering som region Stockholm har sedan 1 januari 2019 har ännu inte ökat samverkan i tillräcklig utsträckning mellan regionen/Regional utvecklingsplan för Stockholm och kommunen/översiktsplan.

20.6.4 Underlätta bostadsbyggande i kommuner med särskilt stora utmaningar

Utredningen bedömer att regeringen bör vidta åtgärder för att underlätta finansieringen av bostadsbyggande i kommuner där fastigheters låga marknadsvärden negativt påverkar möjligheten att finansiera nybyggnation. Regeringen bör också underlätta byggandet av bostäder genom förändringar av redovisningsregelverket.

Kommentarer

Tyresö har inga synpunkter på förslaget.